

Onderzoek naar beschermde flora en fauna
in het kader van de herontwikkeling van het
terrein van Huize der Boede te Koudekerke
- update -

CONCEPT

Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Noorderelsweg 4A, 3329 KH Dordrecht

Onderzoek naar beschermde flora en fauna
in het kader van de herontwikkeling van het
terrein van Huize der Boede te Koudekerke
- update -

ONDERZOEK NAAR BESCHERMDE FLORA EN FAUNA IN HET KADER VAN DE
HERONTWIKKELING VAN HET TERREIN VAN HUIZE DER BOEDE TE KOUDEKERKE -
UPDATE.

Opdrachtgever: Bosch Slabbers tuin- en landschapsarchitecten

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Rob Haan, Ronald van Jeveren

Samenstelling: Lieselotte Veen

Foto's: Hans Gebuis, Ronald van Jeveren, Koen Woerdenbag

Onderzoek naar beschermde flora en fauna in het kader van de herontwikkeling van het
terrein van Huize der Boede te Koudekerke - update.

[Samenst.: Veen, L.] [Foto:], Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC.

Trefw.: Der Boede, Koudekerke, Flora- en faunawet

W788 p13-091

Dordrecht, oktober 2013

Foto voorzijde: Huize der Boede, door Ronald van Jeveren

Inhoud

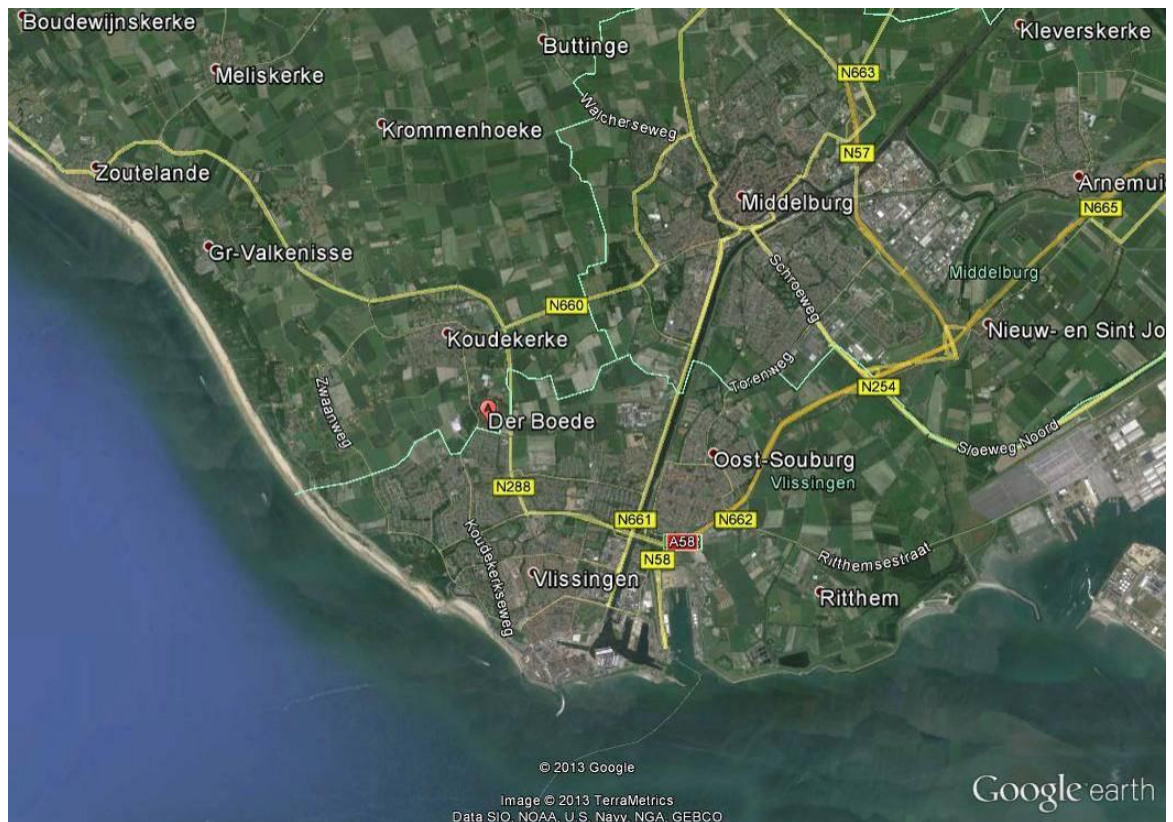
1	Inleiding	5
2	Gebiedsbeschrijving en plannen	7
3	Wettelijk kader - Flora- en faunawet	9
4	Methode	11
5	Resultaten	13
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	17

Referenties

Bijlagen:

Bijlage 1: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Bijlage 2: Vogels, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Figuur 1: Ligging van Huize der Boede

Figuur 2: het plangebied, huidige situatie (binnen de gele lijn). De stippellijnen geven aan waar bebouwing stond die inmiddels is gesloopt, de zwart omljnde gebouwen staan er nog. De gebouwen in de noordoosthoek zijn recent ontwikkeld.

1. Inleiding

Bosch Slabbers tuin- en landschapsarchitecten is bezig met plannen voor herontwikkeling van het terrein van Huize der Boede te Koudekerke. Een deel hiervan is reeds uitgevoerd: Huize der Boede zelf is gerenoveerd, er is een aantal gebouwen gesloopt en er heeft al nieuwbouw plaatsgevonden.

In 2007 heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) hiervoor onderzoek gedaan in het kader van de Flora- en faunawet. Zwaardere beschermde soorten*, die toen zijn aangetroffen, zijn Daslook *Allium ursinum*, Sperwer *Accipiter nisus* en Buizerd *Buteo buteo* (de laatste heeft een jaarrond beschermde verblijfplaats). In 2007 zijn verblijfplaatsen aangetroffen van meer soorten vogels die toen nog door het ministerie beschouwd werden als jaarrond beschermd. Inmiddels zijn deze soorten (Boerenzwaluw *Hirundo rustica*, Groene specht *Picus viridis*, Grote bonte specht *Dendrocopos major* en Torenvalk *Falco tinnunculus*) verplaatst: verblijfplaatsen van deze soorten zijn nu alleen jaarrond beschermd wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. De horstboom van de Buizerd uit 2007 is inmiddels gekapt ten behoeve van nieuwbouw. Het nest is door het NWC in een kunsthorst in een boom aan de rand van het gebied geplaatst.

Het NWC is toentertijd gevraagd om vleermuisonderzoek achterwege te laten, omdat de zoogdierwerkgroep Zeeland dat in 2004 reeds gedaan had. Dit onderzoek bestond uit een geschiktheidsonderzoek. Conclusie was ondermeer dat de gebouwen geschikt zijn als verblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. De bomen werden ongeschikt geacht voor vleermuizen om in te verblijven. Wel werd het terrein beoordeeld als een goed jachtbiotoop voor vleermuizen. (Honingh, 2004)

Al het onderzoek is inmiddels verouderd. Het NWC is daarom gevraagd om het flora en faunaonderzoek voor zover nodig opnieuw uit te voeren.

* soorten van tabel 2 of 3 en vogelsoorten met een jaarrond beschermde verblijfplaats, zie bijlage 1 en 2

*Figuur 3: Masterplan landgoed der Boede (24 december 2010)
(Bosch Slabbers tuin- en landschapsarchitecten)*

Figuur 4: Te slopen bebouwing

2. Gebiedsbeschrijving en plannen

Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied van het landgoed „Der Boede” is gelegen in het dorp Koudekerke in de gemeente Veere. Het terrein is ongeveer 14,5 hectare groot en bestaat uit het oude landhuis en deels gesloopte en verder nog te slopen gebouwen. Voorheen werd het complex gebruikt als verpleeghuis voor ouderen. Rondom de bebouwing zijn gazons en bosplantsoen aangelegd.

Plannen

Bosch Slabbers tuin- en landschapsarchitecten heeft een plan gemaakt waarbij het oorspronkelijke landhuis in oude glorie wordt hersteld en waarbij het landgoed geschikt wordt gemaakt voor multifunctioneel gebruik (wonen, zorgfuncties, verblijfsrecreatie, kantoren e.d.). Verder worden op het landgoed 19 kavels gerealiseerd waar vrijstaande woningen voor permanente of recreatieve bewoning kunnen worden gebouwd. Een gedeelte (de gebouwen in de noordoosthoek) zijn reeds ontwikkeld (zorgfunctie). Zie figuur 3.

De figuren 4 en 5 geven een overzicht van de nog te slopen bebouwing en de te kappen/rooien bomen.

Figuur 5: Te verwijderen bomen

Tekstvak 1

Artikel 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet:

Artikel 8: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken te vernielen, te beschadigen, te onttrenten of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13: Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of uitheemse diersoort, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin of binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

3. Wettelijk kader: de Flora- en faunawet

Een groot deel van de inheemse dier- en plantensoorten wordt in ons land beschermd door de Flora- en faunawet (2002). Deze wet bevat een aantal verbodsbepalingen, waarvan vooral artikel 8 t/m 13 van belang zijn in het kader van flora- en faunaonderzoek (tekstvak 1). Deze verbodsbepalingen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen van deze wet kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden, en het kappen van bomen. Bij dergelijke (ruimtelijke) activiteiten moet op basis van de Flora- en faunawet en in het kader van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) een toetsing plaatsvinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- Inventarisatie van wettelijk strikt beschermde flora- en faunasoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit of het plangebied:
- Inventarisatie/beoordeling van (significant) nadelige effecten op deze beschermde soorten en hun habitat (zowel binnen het plangebied als binnen de invloedssfeer van het plangebied), als gevolg van de activiteit:
- Indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

Sinds 2005 zijn de beschermde soorten uit de Flora- en faunawet verdeeld in drie groepen, die middels de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), artikel 75, ondergebracht zijn in drie tabellen (zie ook bijlage 1):

Tabel 1: Algemene soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Indien deze soorten in of binnen de invloedssfeer van het plangebied voorkomen, hoeft geen ontheffing van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Wel dient de zorgplicht in acht genomen te worden.

Tabel 2: Overige soorten

Wanneer een door het ministerie goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit, geldt een vrijstelling voor deze soorten. Indien deze soorten in of binnen de invloedssfeer van het plangebied voorkomen, hoeft geen ontheffing van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Wel moeten de activiteiten aantoonbaar uitgevoerd worden zoals in de gedragscode beschreven staat. Tevens geldt de zorgplicht.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit, of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden.

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteit?
- Is er sprake van verstoring van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats?
- Komt de gunstige staat van instandhouding van de soorten in gevaar?

Soorten van Tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV Habitatrichtlijn (HRL)

Bij overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit artikel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (soorten bijlage 1 AMvB) of uit de Habitatrichtlijn (soorten bijlage IV HRL).

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteit?
- Is er sprake van verstoring van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats?
- Is er een wettelijk belang (belang b, d, e of j)?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding van de soorten in gevaar?

Bij de aanvraag van een ontheffing Flora- en faunawet zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets kort vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen worden om ervoor te zorgen dat de beschermde soorten in en binnen de invloedssfeer van het plangebied duurzaam in stand gehouden zullen worden.

Tenslotte beschermt de Flora- en faunawet vogels. Alle vogels die van nature in het wild voorkomen op het grondgebied van de EU zijn streng beschermd, inclusief hun eieren, jongen en in gebruik zijnde nesten. Overtreden van verbodsbepalingen zal in de meeste gevallen vermeden moeten worden door versturende werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren.

Van een aantal soorten is de verblijfplaats, inclusief hun functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Tenslotte is er een groep waarvan de verblijfplaats, inclusief hun functionele leefomgeving, alleen jaarrond beschermd is als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Zie verder bijlage 2.

4. Methode

Het hele gebied is overdag, op 19 september 2013, middels een quick-scan geïnventariseerd op de aanwezigheid van en/of de geschiktheid voor zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten Flora- en faunawet en vogels met een vaste verblijfplaats). Er is onderzoek gedaan naar (de geschiktheid van het gebied voor) vleermuizen, beschermde flora en naar vogels met een vaste verblijfplaats. Zwaarder beschermde soorten uit overige groepen zijn op basis van de ligging en de aard van het plangebied uit te sluiten. Omdat het aanwezige oppervlaktewater niet beïnvloed wordt, is visonderzoek niet nodig.

Vleermuizen

De te slopen bebouwing is beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen om in te verblijven. Hierbij wordt gelet op kenmerken als de aanwezigheid van een spouw, van mogelijke invliegopeningen, van betimmering om achter weg te kruipen, et cetera. Tevens is gelet op de aanwezigheid van sporen van vleermuizen, zoals keuteltjes (onder andere onder een mogelijke invliegplaats en op vensterbanken) en afgebeten vliedervleugeltjes (prooiresten). De te verdwijnen bomen zijn eveneens onderzocht op geschiktheid als vleermuisverblijfplaats en op sporen van vleermuizen. Dit is gedaan door te zoeken naar aanwezige holtes of spleten waar vleermuizen in zouden kunnen kruipen. Bovendien is de waarde van het terrein als jachtgebied onderzocht en is bekeken of er mogelijk belangrijke vliegroutes aanwezig zijn (een aantal vleermuissoorten verplaatsen zich door het landschap door langs lijnvormige structuren als bomenrijen: zeker in open landschap waar weinig alternatieven zijn, kan zo'n structuur zeer belangrijk zijn voor vleermuizen).

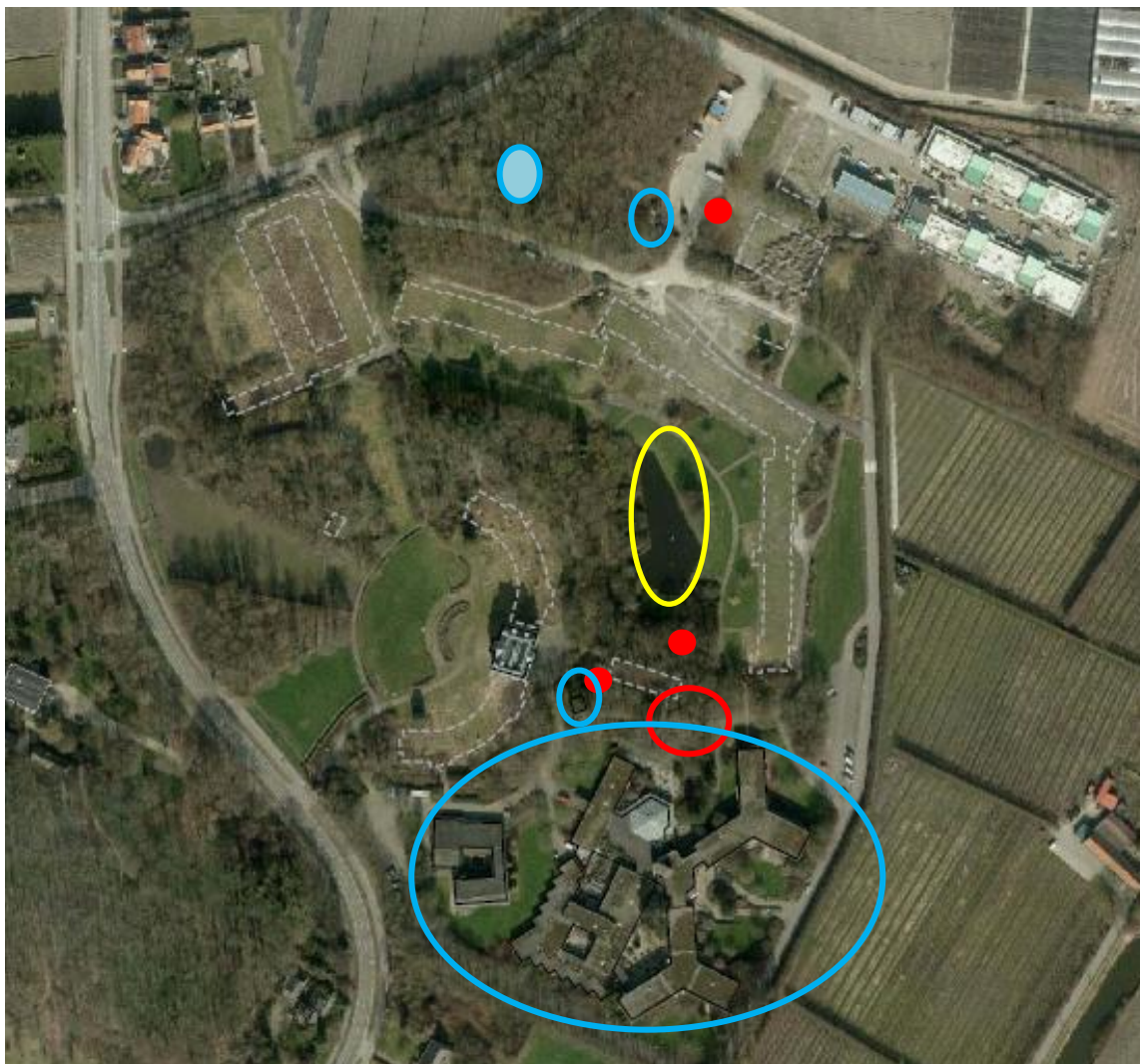
Flora

Het plangebied is dekkend onderzocht op het voorkomen van zwaarder beschermde flora en, voor soorten die niet meer geïnventariseerd kunnen worden (zoals bij diverse orchideeënsoorten), op de geschiktheid van het plangebied als leefgebied.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Het plangebied, met name de bomen, zijn onderzocht op vaste verblijfplaatsen van vogels. Dit is gedaan door te zoeken naar sporen (braakballen, uitwerpselen, etc), nesten en aan de hand van waarnemingen van de betreffende vogelsoorten (geluid/zicht). Omdat oude kraaiennesten als verblijfplaats gebruikt kunnen worden door soorten als Ransuil *Asio otus* en Sperwer en dan jaarrond beschermd zijn, zijn alle kraaiennesten geïnventariseerd. Ook is beoordeeld of het plangebied onderdeel uitmaakt van de functionele leefomgeving van een vogelsoort met een jaarrond beschermde verblijfplaats. Alle bomen, ook degenen die gehandhaafd blijven, zijn om deze reden onderzocht.

Verblijfplaatsen van de Groene specht, de Grote bonte specht en de Torenvalk zijn niet actief gezocht: deze verblijfplaatsen zijn alleen jaarrond beschermd wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen en hier is geen sprake van: het betreft algemene soorten, die niet in kolonieverband broeden. Uitvoering van de plannen, waarbij veel bos bewaard blijft, heeft geen significante invloed op de populaties van deze soorten. Er is overigens wél naar spechtenholen gezocht omdat deze een functie kunnen hebben voor vleermuizen. Ook is gezocht naar grote nesten in bomen (torenvalken kunnen ook in bomen broeden), omdat ook sprake kan zijn van gebruik door een andere roofvogelsoort.

Figuur 6: potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen

Rode stippen: geschikte holtes/spleten in bomen

Rode cirkel: groep dode bomen met geschikte holtes

Blauwe cirkels: geschikte gebouwen die gesloopt worden/mogelijk gesloopt worden

Blauwe cirkel met vulling: bezinkputinstallatie, mogelijk geschikt als winterverblijf

Gele cirkel: waterpartij, mogelijk belangrijk jachtgebied voor de Watervleermuis

5. Resultaten

Vleermuizen

Het plangebied heeft geen belangrijke lijnvormige structuren (figuur 6 laat aan de oostgrens nog een lange bomenrij zien, maar die is inmiddels grotendeels verdwenen), maar kan wel als groengebied onderdeel uitmaken van een vlieg- annex jachtroute voor vleermuizen. Het plangebied is ook zeer geschikt als jachtgebied, zeker vanwege de combinatie water en bos. Mogelijk heeft de waterplas een functie als onderdeel van het jachtgebied van de Watervleermuis *Myotis daubentonii*.

Er zijn een aantal bomen die in potentie geschikt zijn voor vleermuizen om in te verblijven (zie figuur 6): de overige bomen zijn ongeschikt. Verder is de aanwezige bebouwing die nog gesloopt gaat worden geschikt voor vleermuizen om in te verblijven: de bebouwing aan de zuidzijde van het plangebied heeft onder andere diverse spouwbeluchtingsgaten, ruimte tussen dakbeschot en dakbedekking en daklijsten waar ruimte onder zit. Sporen van vleermuizen zijn niet gevonden, maar dat betekent niet dat er geen sprake is van vleermuisverblijfplaatsen, omdat deze lang niet altijd te zien zijn. Verder zijn er nog een aantal kleine gebouwtjes verspreid door het gebied die geschikt zouden kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Bijzonder hierbij is een kleine bezinkputinstallatie, waar een klimaat heerst overeenkomstig bunkers en ijskelders, waar een vochtig en koel, doch vorstvrij klimaat heerst. Voor vleermuissoorten die in dit soort objecten overwinteren, zou dit gebouwtje kunnen fungeren als winterverblijfplaats.

Vogels met een vaste verblijfplaats

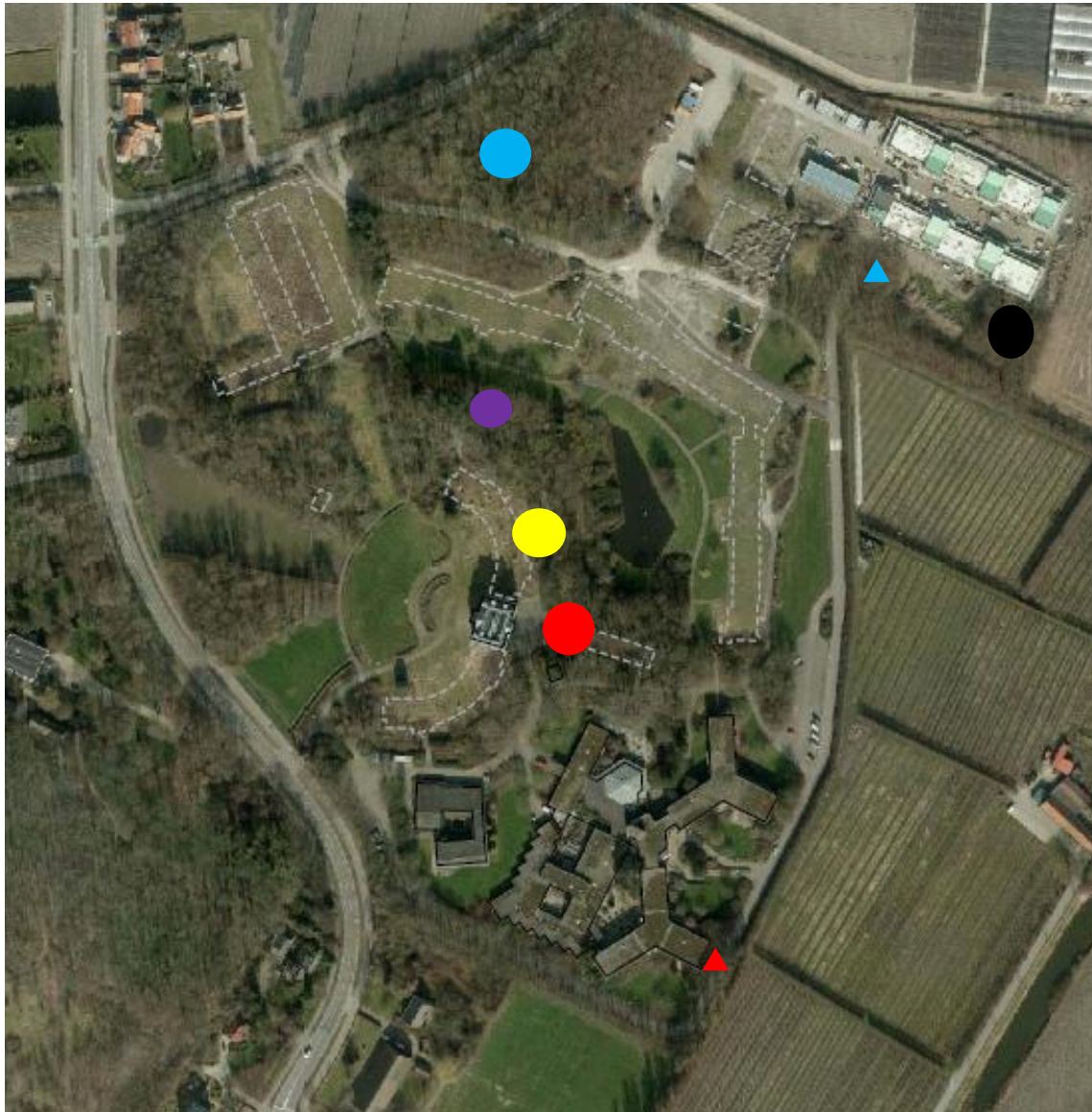
Er is een buizerdhorst gevonden, in het noorden van het plangebied. Het kunsthorst lijkt buiten gebruik. Ook is er een roofvogelhorst gevonden dat qua bouw en formaat lijkt op dat van een Sperwer of Boomvalk *Falco subbuteo*. Daarnaast is er een grote horst gevonden die lijkt op een verlaten buizerdnest, maar waar zekerheidshalve van uit gegaan moet worden dat hij nog in gebruik zou kunnen zijn. In het gebied is een verse plukplaats van Havik of Buizerd gevonden.

De Groene specht is waargenomen (roepend), evenals de Grote bonte specht (zichtwaarneming en spechtengaten). De Torenvalk heeft een territorium aangrenzend aan het plangebied.

Tenslotte is er een waarneming van waarneming.nl van twee ransuilen in de winterperiode. Ransuilen verblijven in de winterperiode met meerdere individuen bij elkaar op zogenaamde roestplaatsen, die jaren achtereen gebruikt kunnen worden: deze worden niet beschermd (in tegenstelling tot hun broedplaatsen), maar zijn niet onbelangrijk.

De gebouwen die gesloopt gaan worden, worden niet gebruikt door vogels met een jaarrond beschermde verblijfplaats.

Zie figuur 7.

Figuur 7: verspreiding van vogelnesten die jaarrond beschermd zijn (indien in gebruik)

Rode stip: horst, in een hulst; cf. Sperwer of Boomvalk

Blauwe stip: horst, in een Zomereik, Buizerd

Gele stip: horst, in een den; cf. Buizerd, waarschijnlijk verlaten

Rode driehoek: oude broedplaats Sperwer (2007), inmiddels verdwenen

Blauwe driehoek: horst; Buizerd in 2007, inmiddels is de horstboom gekapt en is het nest verplaatst naar de zwarte stip.

Zwarte stip: kunsthorst met oude buizerdnest, waarschijnlijk niet (meer) in gebruik

Paarse stip: (winter)roestplaats twee ransuilen, bron: waarneming.nl

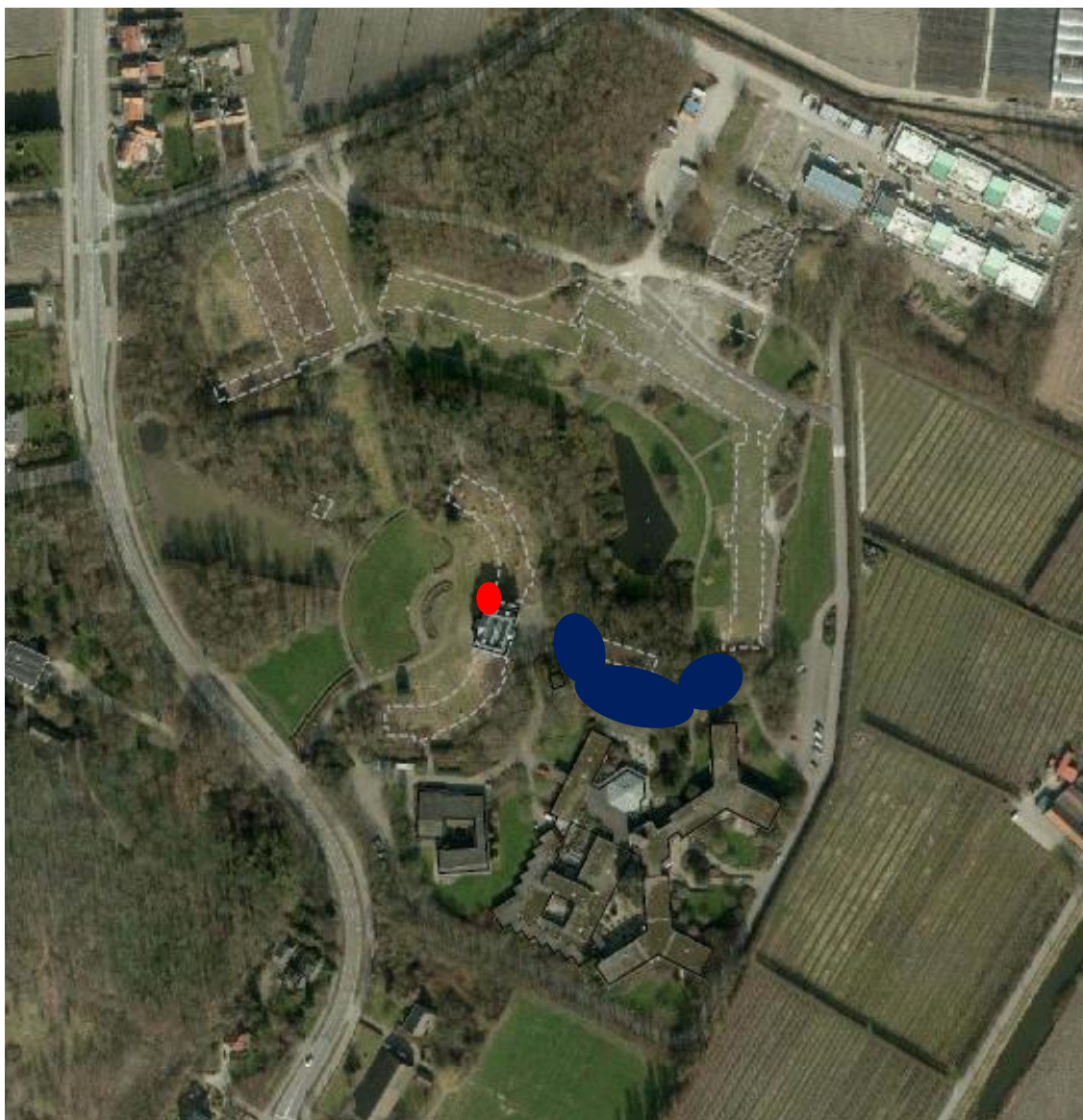
Flora

Tegen de stoep van het oude landhuis staan 16 exemplaren van de Tongvaren *Asplenium scolopendrium*. Overige strikt beschermde flora is niet aangetroffen. De Daslook die in 2007 is waargenomen kon niet meer zo laat in het jaar worden geïnventariseerd. Deze soort, die een relatief vaste standplaats heeft en vaak in groepen voorkomt, zoals ook in het plangebied, zal niet zomaar verdwenen zijn. Het gebouw waar de Daslook langs groeide is inmiddels gesloopt, mogelijk heeft dit de

standplaatsen aangetast, maar er moet van worden uitgegaan dat de Daslook nog op dezelfde plaats voorkomt.

Overige zwaarder beschermde soorten zijn niet waargenomen: deze zijn ook niet gemist.

Zie figuur 8.

Figuur 8: verspreiding van zwaarder beschermde flora

Rode stip: Tongvaren (19 ex.)

Blauwe vlak: groeiplaatsen Daslook

Figuur 9: Daslook, door Koen Woerdenbag

Figuur 10: Buizerd, door Hans Gebuis

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Vleermuizen

Een vliegrouete of jachtbiotoop is net als de verblijfplaats van vleermuizen beschermd als het zo'n essentieel onderdeel van het leefgebied van een vleermuispopulatie uitmaakt, dat het voortbestaan van de verblijfplaats ervan afhankelijk is. In dit geval blijft het plangebied, dat bosrijk blijft, geschikt als jachtgebied en als schakel voor de meeste vleermuissoorten om zich door het landschap te verplaatsen. De kwaliteit van het gebied zal wel minder worden door **het verdwijnen van de waterpartij**, maar dit zal voor de meeste vleermuissoorten niet leiden tot het verdwijnen van de verblijfplaats. Het verdwijnen van de waterpartij kan wel gevolgen hebben voor de Watervleermuis. In Honingh (2004) staat dat de Watervleermuis in 2004 tijdens bunkertellingen in de winter is waargenomen. Het is dus niet ondenkbaar dat deze soort jaagt op het terrein van Der Boede. Nader onderzoek is nodig om hier meer inzicht in te krijgen en om de beoordeling te kunnen maken of maatregelen nodig zijn.

De meeste bomen met holtes staan op te kappen percelen. Voor deze bomen en voor alle te slopen bebouwing geldt dat eerst aanvullend onderzoek nodig is naar het gebruik van de betreffende gebouwen en bomen door vleermuizen. Voor vleermuis-onderzoek wordt het vleermuisprotocol door het Ministerie van Economische Zaken aanbevolen. Dit protocol (de laatste versie is van maart 2013) stelt dat tenminste vier inventarisatiemomenten nodig zijn om de verschillende functies die de bebouwing mogelijk voor vleermuizen vervult zo goed mogelijk te inventariseren: twee in de kraam/zomerperiode (half mei-half juli) en twee in de zomer/paarperiode (half augustus - begin oktober). Aanvullend moeten in de winterperiode (december t/m februari) te slopen objecten die een functie kunnen hebben als winterverblijfplaats en goed te onderzoeken zijn onderzocht worden.

Vogels

In het plangebied zijn naar verwachting twee en maximaal 3 of 4 in gebruik zijnde roofvogelhorsten. De nestbomen van roofvogels die aangetroffen zijn zullen bij uitvoering van de plannen verdwijnen of dichtbij bebouwing komen te staan, waardoor ze door verstoring (mogelijk tijdens de werkzaamheden, afhankelijk van de uitvoeringsperiode, maar zeker in de eindfase) het nest kunnen verlaten. Uitzondering hierop is de kunsthorst.

Aanvullend onderzoek is nodig in de broedperiode, waarbij het daadwerkelijke gebruik en de soorten duidelijk worden. Daarnaast is alternatievenonderzoek nodig (zijn er alternatieven binnen het territorium van de betreffende soorten?) en is globaal onderzoek nodig naar de lokale populatie, om zo effecten op de populatie te kunnen inschatten indien de betreffende individuen uit het gebied zouden verdwijnen als de genomen maatregelen niet succesvol zijn. Dit onderzoek kan, indien er voldoende gegevens zijn, bestaan uit bijvoorbeeld literatuuronderzoek en navraag bij een lokale

natuurorganisatie. Daarbij is, bij (mogelijk) verlaten van het nest, een ontheffing Flora- en faunawet nodig. De werkwijze van het ministerie van Economische Zaken is vanwege uitspraken van de Raad van State aangepast: waar voorheen geen ontheffing nodig was bij het aantasten van een verblijfplaats, indien zodanige maatregelen werden genomen dat overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet werd voorkomen, is nu toch ontheffing nodig voor verstoring van de verblijfplaats. De aanvraag wordt getoetst volgens het nationale spoor, dus niet aan de Europese Vogelrichtlijn. Bovendien worden er hogere eisen gesteld aan het detailniveau van de aanvraag.

Het plangebied maakt geen belangrijk onderdeel uit van het functionele leefgebied van vogelsoorten die buiten het plangebied broeden. Hier hoeft dus geen rekening mee gehouden te worden.

Tenslotte dient wel rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. Binnen deze periode (globaal van 15 maart - 15 juli, soortspecifiek), maar ook daarbuiten, mogen door werkzaamheden geen broedende vogels, hun nesten of jongen verstoord worden. Aanbevolen wordt geen activiteiten zoals rooien, kappen en slopen van gebouwen in de broedtijd van vogels uit te voeren, tenzij onderzoek door een deskundige heeft uitgewezen dat van broedgevallen op het moment van de activiteit geen sprake is.

Flora

De tongvarens groeien tegen de stoep van het reeds gerenoveerde oude landhuis en moeten gehandhaafd blijven. Wat de Daslook betreft: deze groeit in een te kappen bosperceel en hierdoor zal deze soort ter plaatse verdwijnen. Maatregelen zijn nodig om de Daslook op het landgoed te houden, zoals het verplaatsen naar een geschikt bosperceel dat niet wordt aangetast. Bovendien is een ontheffing Flora- en faunawet nodig.

Overig

Tenslotte geldt de in artikel 2 voorgeschreven zorgplicht: deze houdt in dat alle mogelijke nadelige gevolgen voor (alle) planten en dieren zoveel mogelijk vermeden moeten worden (voor zover redelijk), bijvoorbeeld door een Egel *Erinaceus europaeus* die zich op het werkterrein bevindt te verplaatsen voordat gestart wordt met bepaalde werkzaamheden (hiervoor is eerst een inspectie te voet van het werkterrein nodig).

Referenties

Haan, R.E.P.,	2007,	Natuurwaarden op en rondom landgoed 'Der Boede' in Koudekerke (gemeente Veere) en de Flora- en faunawet. Strix, NWC, Dordrecht.
Honingh, N.J.,	2004,	Winterinventarisatie Vleermuizen in Huize Der Boede Zoogdier Werkgroep Zeeland (ZWZ), Koudekerke
Ministerie van LNV,	2011,	Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis
Soons, P.J.A.; Huber, M. en D. van der Meijden,	1999-nu,	Flora- en Faunawet -bewerking en toelichting. Band 1-8. Koninklijke Vermande, Den Haag.

www.waarneming.nl

Bijlage 1: Tabellen soorten Flora- en faunawet

Tabel 1: Algemene soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar wel moet de zorgplicht worden nagekomen.

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europaeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Microtus subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Reptielen en amfibieën

Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>
Middelste groene kikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>

Mieren

Behaarde bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>

Vervolg tabel 1: Algemene soorten

Slakken

Wijngaardslak

Helix pomatia

Vaatplanten

Aardaker

Lathyrus tuberosus

Akkerklokje

Campanula rapunculoides

Brede wespenorchis

Epipactis helleborine

Breed klokje

Campanula latifolia

Gewone dotterbloem

Caltha palustris ssp. *palustris*

Gewone vogelmelk

Ornithogalum umbellatum

Grasklokje

Campanula rotundifolia

Grote kaardenbol

Dipsacus fullonum

Kleine maagdenpalm

Vinca minor

Knikkende vogelmelk

Ornithogalum nutans

Koningsvaren

Osmunda regalis

Slanke sleutelbloem

Primula elatior

Zwanenbloem

Butomus umbellatus

Tabel 2: Overige soorten

Als een goedgekeurde gedragscode op de activiteiten van toepassing is, geldt een vrijstelling. Er hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden, maar de activiteiten moeten aantoonbaar worden uitgevoerd zoals in de gedragscode is opgenomen. Tevens geldt de zorgplicht.

Als niet gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode, dient een ontheffing aangevraagd te worden. De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Zoogdieren

Damhert	<i>Cervus dama</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander	<i>Mesotriton alpestris</i>
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje	<i>Lycaeides idas</i>

Vissen

Beekdonderpad	<i>Cottus rhenanus</i>
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Rivierdonderpad	<i>Cottus perifretum</i>

Vaatplanten

Aangebrande orchis	<i>Neotinea ustulata</i>
Aapjesorchis	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtsorchis	<i>Platanthera chlorantha</i>
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalantera damasonium</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>
Franjegentiaan	<i>Gentianopsis ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmbloem	<i>Pseudofumaria lutea</i>
Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata</i>
Groene nachtorchis	<i>Dactylorhiza viridis</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis	<i>Neottia ovata</i>
Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	<i>Anacamptis morio</i>
Herfstschroeforchis	<i>Spiranthes spiralis</i>
Herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>
Kleine keverorchis	<i>Neottia cordata</i>
Kleine zonnedauw	<i>Drosera intermedia</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Koraalwortel	<i>Corallorrhiza trifida</i>
Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>
Lange zonnedauw	<i>Drosera anglica</i>
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>
Maretak	<i>Viscum album</i>
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuta sagittata</i>
Poppenorchis	<i>Orchis anthropophora</i>
Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>

Vervolg tabel 2: Overige soorten

Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>
Ronde zonnedaauw	<i>Drosera rotundifolia</i>
Rood bosvogeltje	<i>Cephalanthera rubra</i>
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
Schubvaren	<i>Asplenium ceterach</i>
Slanke gentiaan	<i>Gentianella amarella</i>
Soldaatje	<i>Orchis militaris</i>
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>
Spindotterbloem	<i>Caltha palustris araneosa</i>
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>
Stengelloze sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>
Stijf hardgras	<i>Catapodium rigidum</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>
Veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>
Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
Voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
Wantsenorchis	<i>Anacamptis coriophora</i>
Waterdrieblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
Wilde gagele	<i>Myrica gale</i>
Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
Wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
Witte muggenorchis	<i>Pseudorchis albida</i>
Zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
Zomerklokje	<i>Leucojum aestivum</i>
Zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>
<u>Kevers</u>	
Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
<u>Kreeftachtigen</u>	
Rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>

Tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Als bij een ruimtelijke ingreep verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden (kunnen) worden, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit artikel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (soorten bijlage 1 AMvB) of uit de Habitatrichtlijn (soorten bijlage IV HRL).

Deze belangen zijn o.a.:

- Bescherming van flora en fauna **(b)**
- Volksgezondheid of openbare veiligheid **(d)**
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten **(e)**
- Uitvoering werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling **(j)**

Onderdeel j geldt niet bij overtreding van de Europese Habitatrichtlijn.

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats door de activiteiten aangetast?
- Is er een wettelijk belang (belang b, d, e of j)?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Soorten bijlage 1 AMvB:

Zoogdieren

Boommarter	<i>Martes martes</i>
Das	<i>Meles meles</i>
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>
Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>

Reptielen en amfibieën

Adder	<i>Vipera berus</i>
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>
Vinpootsalamander	<i>Lissotriton helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

Vissen

Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>
Bittervoorn	<i>Rhodeus amarus</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage 1 AMvB:

Dagvlinders

Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>
Dwergblauwtje	<i>Cupido minimus</i>
Dwergdikkopje	<i>Thymelicus acteon</i>
Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>
Grote ijsvogelvinder	<i>Limenitis populi</i>
Heideblauwtje	<i>Plebeius argus</i>
Iepenpage	<i>Satyrus w-album</i>
Kalkgraslanddikkopje	<i>Spialia sertorius</i>
Keizersmantel	<i>Argynnis paphia</i>
Klaverblauwtje	<i>Polyommatus semiargus</i>
Purperstreepparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>
Rode vuurvinder	<i>Lycaena hippothoe</i>
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>
Tweekleurig hooibeestje	<i>Coenonympha arcania</i>
Veenbesparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Woudparelmoervlinder	<i>Melitaea diamina</i>
Zilvervlek	<i>Bolaria euphrosyne</i>

Vaatplanten

Groot zeegrass	<i>Zostera marina</i>

Soorten bijlage IV HRL:

Zoogdieren

Bechsteins vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>
Brandts vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>
Gewone baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
Gewone dolfin	<i>Delphinus delphis</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvBI/ bijlage IV HRL*Vervolg soorten bijlage IV HRL:*

Hamster	<i>Cricetus cricetus</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Lynx	<i>Lynx lynx</i> spp. <i>lynx</i>
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Ruige (Nathusius') dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>
Wilde kat	<i>Felis silvestris</i>
Witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>

Reptielen en amfibieën

Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
Gladde slang	<i>Coronella austriaca</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Poelkikker	<i>Pelophylax lessonae</i>
Rugstreeppad	<i>Epidalea calamita</i>
Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

Dagvlinders

Donker pimperlauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>
Grote vuurvlinder	<i>Lycaena dispar</i>
Pimperlauwtje	<i>Maculinea teleius</i>
Tijmlauwtje	<i>Maculinea arion</i>
Zilverstreephooibeestje	<i>Coenonympha hero</i>

Vervolg tabel 3: Soorten bijlage 1 AMvB/ bijlage IV HRL

Vervolg soorten bijlage IV HRL:

Libellen

Bronslibel	<i>Oxygastra curtusii</i>
Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
Noordse winterjuffer	<i>Sympecma paedisca</i>
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
Rivierrombout	<i>Gomphus flavipes</i>
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>

Vissen

Houting	<i>Coregonus maraena</i>
Steur	<i>Acipenser sturio</i>

Vaatplanten

Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
Heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>
Juchtleerkever	<i>Osmoderma eremita</i>

Tweekleppigen

Bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>
Platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>

Bijlage 2: Vogels, ruimtelijke ingrepen en de Flora- en faunawet

Als maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen en de verblijfplaats niet aangetast wordt, hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden. Aantasting van een verblijfplaats moet voorkomen worden door buiten het broedseizoen te werken. Wanneer dit niet mogelijk is, omdat het een jaarrond beschermde verblijfplaats betreft, moeten nog steeds maatregelen genomen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen én is een ontheffing nodig voor het verstoren van het nest, op grond van een wettelijk belang uit artikel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Deze belangen zijn:

- Bescherming van flora en fauna **(b)**
- Veiligheid van het luchtverkeer **(c)**
- Volksgezondheid of openbare veiligheid **(d)**
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten **(e)**
- Uitvoering werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling **(j)**

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen, dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit kan niet op grond van belang j (Uitvoering werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling).

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de vaste voortplantings-, rust- en/of verblijfplaats aangetast door de activiteiten?
- Is er een wettelijk belang?
- Is er een bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Bescherming van vogelnesten

Artikel 11 van de Flora- en faunawet luidt:

“Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren”.

Tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat er om of er sprake is van een broedgeval. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest, of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen (grootweg half maart-half juli) onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen en ook niet als

maatregelen worden getroffen die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest echter permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn *jaarrond* beschermd:

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Voor de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het *gehele* seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Categorie 5-soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten die momenteel door het ministerie van Economische Zaken (EZ) wordt gehanteerd:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>

Vervolg tabel

Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten (categorie 5-soorten) zijn niet jaarrond beschermd, tenzij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>

Vervolg tabel

Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>